

De doktersfamilie Raupp

door P. N. Panken te Bergeik

vernieuwd door hem in 1894

Bezorgd door Johan Biemans

2025

Behalve dit handschrift, één aan Mevrouw Raupp te Stratum
één aan haren zoon, de Burgemeester te Roermonde,
twee in mijne beschrijving van Bergeijk,
heb ik daarvan nog eenige afschriften.
1900

Godefridus Raymundus Cornelis Maria Raupp

Bergeijk 1857 – Bloemendaal 1932

was

Burgemeester in Roermond van 1893 - 1907

en in Tilburg van 1907 - 1915

Belangrijke of merkwaardige aantekeningen der doktersfamilie Raupp, vader, zoon en kleinzoon, gewoond hebbende en overleden te Bergeijck; gedurende eene halve eeuw nagevorscht en verzameld door P.N. Panken aldaar. Getrokken uit zijne verhandelingen of Beschrijving (in handschrift) dier gemeente. In Juli 1890.

Godefridus Fred. Jac. Raupp

Zijn vorigen toestand

Nadat sedert langen tijd te Bergeijck geen genees- of heelkundige had gewoond, kwam er omtrent het midden der 18de eeuw de heer God. Freder. Jac. Raupp, heel- en geneeskundige bij de Oostenrijkse troepen, welke met hem eenigen tijd alhier ingekwartierd of gelogeerd waren. Hij behoorde tot de Hongaarsche Huzaren, waarom hij in de wandeling de huzaar genoemd werd. Zijne geboorteplaats is Arrat (of Arrad) eene stad aan de rivier Maroche in Hongarije, 12 uren van Temeswar, welke stad meer zuidelijk, naar de zijde van Turkije is gelegen.

Zijne studie

Met lof en roem volbracht G.F.J. Raupp zijne studie, na welke tijd hij zich in Hongarije onderscheidde, vooral in 1737 en '38, toen er de "veege pest" heerschte. Een blad dik papier behelst in latijn, doch ook in nederduitsch overgezet, eene verklaring door den beroemden en bekwamen arts Jos. Arbeser te Temeswar 20 April 1739 geteekend, o.a. getuigende: "*dat de heer Gottfried Raup, nadat hij bij 't vertrek als Contagions Chirurgus (dr. of geneesheer van besmettelijke ziekten) als geschikt en bekwaam is bevonden; van den 1 Aug. af 1738, in 't burgerlijk hospitaal zich in alle voorvallen en geneeskundige operatiën zoodanig wel verricht, ook met zulken ijver, naarstigheit, geschiktheid en rijp oordeel zijne functiën volbracht en met zorg vervuld heeft, dat ik naar waarheid zeggen kan, nummer eenige klachten mij ter oore gekomen zijn, ook overal een voldoende [smaak in de kunst] getoond, daarenboven eene "roem-[waardige en verdraagzame] levenswijze geleid"*.

Vestiging te Bergeik

Den 18 Mei 1752 verkreeg de heer Gotfried Raupp vergunning zich te Bergeyck als dokter en geneesheer te vestigen. Deze permissie is door de drie Schepenen alhier onderteekend. Zijn goed gedrag en comportedement onder de Keizerlijke troupen als veldscheerder wordt daarin vermeld. Eertijds vereenigde zich de hoedanigheid of betrekking van dokter en scheerder of barbier in één persoon. Het beroep van barbier stond toen in hoger aanzien dan tegenwoordig.¹

Gebezigde voorwerpen op reis

Van de als velddokter in het leger, kampement of andere omstandigheden gebezigde voorwerpen of hulpmiddelen vertoonden zijne kleinkinderen te Bergeijck mij meermalen een' gouden eetlepel, vork, mes, enz. welke gevouwd of gebogen kunnen worden en mitsdien gevoeglijk geborgen op de reis mede genomen.

Eerste notities

Hoe duidelijk en ontegensprekelijk de nederzetting te Bergeijck des heeren Raupp ook moge wezen in 1752, moet ik eenige zaken of punten vermelden, welke daarmede in strijd zijn en een vroeger jaar als woon alhier doen vermoeden. Als zoodanig pleiten eenige aantekeningen in sommige schuldboeken van oudere datum, welke zijne kinderen en kleinkinderen zouden gezien hebben.

¹ Leeskabinet, 1834.

In 1763 legde dr. Raupp een “Notitieboek” aan, waarin door hem en later ook door zijne weduwe en kinderen vele bijzonderheden nopens hunne familie en gezin zijn gemeld. Hij herinnerde zich in het genoemd jaar den juisten tijd niet zijner komst op het Hof alhier, want hij schrijft: “Den 174. ben ik op Bergeik coomen wonen met mijn vrouw en éénigen soon Caspar saliger welke bijden in den Heere rusten, ende het tijdelijke met het eeuwich verwisselt.”

Toen de schuurkerk van ‘t Hof, welke in de nabijheid zijner woning (waartusschen echter nog 2 huizen) stond, 8 Juli 1749 des nachts afbrandde, arbeidde de dokter daaraan met onversaagden ijver tot blussching. Hij bracht o.a. de H. Hostie uit dat kerkenhuis in een op een’ bolwerp verwijderde perceel grond, destijds aan H. Lommelaars, thans gedeeltelijk aan mij {en de kind[eren] mijns broeders behorende), kadaster no. [?] en liet er eenige personen de wacht bij houden. Er zijn toen behalve die Kerkschuur {en eene brouwerij (waarin de brand ontstaan was)} twee huizen afgebrand. Volgens overlevering hadden de vlammen ook het huis of althans de apotheek des dokters bereikt, terwijl hij met levensgevaar bij de brandende kerk werkzaam was. Een der twee toen afgebrande huizen aan het zijne belendende, bleef tot 1751 naar ‘t schijnt in puin en is toen door hem gekocht en opgebouwd. Reeds twee kinderen zijn hem vóór 1752 geboren en in ‘t Doopboek te Bergeik ingeschreven.

Na al het hier door mij aangehaalde nopens den juisten tijd zijner nederzetting blijf ik het zeer betreuren, dat hij die niet vermeldde, daar de gemeenteregisters en menigvuldige door mij aangewende nasporingen geen verder bewijs verstrekten.

Zijne eerste vrouw

Wanneer en wáár de dokter huwde, weet ik niet. Zijne eerste echtgenoot in Slavonië geboren, heette Judith of Juditha Mathei Bagani. Naar ik meen waren zij reeds vóór hun vertrek uit Hongarije, anders terwijl hij als velddokter fungeerde, gehuwd.

Kinderen

Meermalen heeft de Familie Raupp mij verhaald dat zij 2 kinderen op de route of althans eer zij in Bergeik kwamen, door den dood hadden verloren. Ook zijn zoon Caspar stierf, volgens zijne aantekening in zijn gezegd Notitieboek “den 24. 7bris 1755 namiddaghs tushgen 4 ende 5 uren”.

De vijf volgende spruiten uit zijn eerste bed heeft hij mede genoteerd en strooken met het Doopboek, waaruit ik ze reeds lang bij het raadhuis alhier afschreef, namelijk als geboren:

7 April	1749	Josephus Wilhelmus
25 Februari	1751	Maria Margaretha, huwt te ‘s Bosch
6 Augustus	1753	Anna Elisabeth
17 Februari	1756	Antonius Sebastianus
9 Januari	1758	Maria Theresia

Na het overlijden zijner vrouw, den 5 Mei 1761, huwde dr. G. Raupp Maria Catharina Geujen of Geujens, in het “Land van Thorn geboren”, in 1762.

Kinderen uit het 2de bed

De kinderen uit dezen tweeden echt zijn:

22 (Doopboek heeft 23) Mei 1763 **Christina Judith**.

9 Maart 1765 **Bernardina Francisca**, gestorven 17 November 1766.

19 Februari 1769² **Francisca Josepha.**

Zij was met den heer Petrus Thomas Houben gehuwd, die te Leveroij in Limburg in éénnenvijftigjarigen leeftijd 1 April 1817 is gestorven. Hierna ging Francisca weder in hare geboorteplaats wonen, waar zij 28 April 1822 is overleden.

23 Januari 1769 **Maria Catharina**

waarachter de godvreezende vader in zijn "Notitieboek" schrijft:

"Den 15 Sept. 1789 s' avonds den 8 uren en half quartier naer geheel uijtgeteert met vollen verstant ende resignatie, seggende vandag reyse ik naer den heemel, ende (is) soo in den Heere ontslaepen".

23 April 1771 is **Dorothea** geboren. † 29 Mei 1812. Zij overleed ongehuwd 20 Mei 1812.

16 Juli 1773 **Barbara Godefrida.**

Sinds vele jaren woonde zij met hare zuster Johanna Elisabeth te Thorn. Gewoonlijk brachten zij jaarlijks eenen geruimen tijd bij haren broeder te Bergeik door, waar ik ze dan gedurig bezocht. Barbara getuigde vooral, aan hare familie, mij gaarne te hooren praten. Zij stierf ongehuwd Zondag 4 April 1869 te Thorn en bereikte mitsdien den ouderdom van 95 jaren, 8 maanden en 19 dagen. Haar bidprentje meldt de geb[oorte] in 1772.

Den 23 8ber 1775 noteert de dr: "den 8 uren s'avonds is gebooren **Godefridus.**

Het doopboek meldt: "24 October Godefridus Matheus". Zijn vader liet deze laatste benaming (als meermalen) slechts onvermeld.

17 Mei 1778 **Johanna Elisabeth.**

Zij huwde K.A. Richter met wien zij, {ter medeuitoefening van zijn beroep} eene reis in Polen en Rusland heeft gemaakt. Haar man, (ziek geworden), overleed er in het huis van eenen Israëliet waar hij door haar verzorgd werd, den 19 October 1824 {in den leeftijd van 45 jaren. De plaats van zijn overlijden heet Olika, eene voorname stad van het vruchtbare Volhinië in Polen. Hun echt was kinderloos}. De weduwe, als hiervoren is gezegd, te Thorn wonende, overleed aldaar onverwacht 4 Oct. 1866. Haar man werd slechts 45 jaren oud.

Gezamentlijk getal kinderen

De heer Gotfried Raupp verwekte alzoo bij zijne beide echtgenooten zeventien kinderen; want behalve de genoteerde schrijft hij in zijn Notitie Boeck 1778 "*den eersten May s'nagts den half één is mijne lieve Dochter **Marianne lisabeth** van eene heete gallenkoorts overleeden. requiescat in pace.*" Tot heden trof ik de aanteekening harer geboorte niet aan.

Ambt of betrekking dezer

Heb ik reeds een en ander van sommige zijner dochters hier gemeld, zoo volgt thans iets van zijne overige telgen, van welke tot hiertoe nog geene bijzonderheden medegedeeld zijn.

Jozef (Wilhelm), zijn zoon, dr. Raamsdonk

Zijn oudste zoon Joseph (Wilhelm), voortreffelijke student aan de universiteit te Leuven, vertrok 27 September 1772 als medicinae studiosis naar Leiden en den laatsten September 1773 kwam hij reeds met zijn diploma te huis.

Toen hij, als med. Dokter te Raamsdonk benoemd, den 12 Februari 1774 uit Bergeik de reis derwaarts aanvaardde, deed hem zijn vader tot achter de nog bestaande, toen door de

² Dit jaartal zal wel 1767 moeten wezen.

protestanten gebruikte parochiekerk van Eersel, uitgeleide en nam aldaar van hem afscheid. De Dissertatio of theses van den 20 der herfstmaand 1773 op groot kwarto formaat van 39 pagina's bevat achter een fraai geletterd gedicht op zijne Inhuldiging deswegens, door zijnen vriend en patriot Bernardus Heuvels vervaardigd.

Hij wijst dáárin op den roem en de wetenschap zoo van den zoon als den vader die reeds meer dan dertig jaren "*der grootste mannen gunst*" door zijne praktijk als geneesheer verwierf.³ De roem en groote naam van Raupp kon "*veel eeuwen door verduren*".

Dokter Joseph had, naar 't zeggen van oude mannen, een zoogenaamden paardevoet. Zijne buitengewone kunde als dokter te Raamsdonk en de beoefening veler deugden verwierf hem eene ongemeene achting en liefde en eene praktijk zooals zeldzaam aangetroffen wordt. Deze mocht hij er 36 jaren uitoefenen.

Algemeen betreurde men dáár en in den omtrek zijn' dood, welke in 't begin van 1810 voorviel. Gaarne zou men zijn' broeder te Bergeik zijne plaats hebben zien innemen. Men zie dit aanbod hierachter **blz. 16.**

Antonius zijn zoon, d[okte]r te Turnhout

De tweede toen nog in leven zijnde zoon **Antonius Sebastianus** werd ook voor de studie opgeleid. Zijn vader schreef van hem in het Notitieboek: *Den 24. 8ber 1774 is Antoni namiddags tusgen één ende twee uren door opstinaathijt van hier naar brabant gecoomen, den 1 Januari 1775 heeft hem zijn broeder Joseph md. docter te Raamsdonk Tot Loven gebragt om aldaar op de medicijn te studeeren*". Als dokter te Turnhout stierf Joseph 1 Juni 1794.

Eene dochter religieuse

Maria Theresia aanvaardde den kloosterlijken staat bij de Carmelitessen van Jozef en Maria te Antwerpen, waar zij als Overste is gekozen. Aldaar overleed zij 23 April 1809. Ik ben in bezit eener gedrukte, latijnsche, ingevulde verklaring.

Christina

Ten huize harer moeder stierf **Christina Judith** den 13 October 1800 in den leeftijd van ruim 37 jaren.

Francisca

Bij den dood haars vaders bezat **Francisca Josepha** reeds groote behendigheid in het gereedmaken van genees- en heelkundige medicamenten, dewijl zij haren vader in de apotheek gedurig behulpzaam was geweest. Gedurende den tijd die er verliep tusschen het overlijden van haren vader, 19 Oct. 1793 en de vestiging haars broeders in 1797 werd menige patiënt of zieke uit de bestaan geblevene apotheek door de kunde van Francisca geholpen en bijgestaan. Ook vond later haar broeder na de aanvaarding zijner praktijk veel verlichting en hulp in haar wegens het gereedmaken van geneesmiddelen enz. in de apotheek. Zij overleed te Bergeik, zonder gehuwd geweest te zijn den [...?...].

Dr. G.F.J. Raupp's groote praktijk

De eerste of Hongaarsche dokter G.F.J. Raupp kreeg weldra na zijne nederzetting te Bergeik eene uitgebreide praktijk, welke van lieverlede toenam. Uitstekende genezingen, voornamelijk als chirurgijn, maakten zijn' naam heinde en ver bekend.

³ Ook hieruit kan afgeleid worden, dat G. Raupp in 1744 of vroeger zijne praktijk zal aangevangen hebben.

Fortuin

Hierdoor werd alzoo zijne fortuin en zijn stand tevens gunstig. Verscheidene zijner eerste en ook latere belangrijke genezingen heb ik van eenige zijner tijdgenooten nog in mijne jeugd en jongelingsjaren hooren verhalen.

Gestalte en manieren

Hij bezat een middelmatige gestalte, een forsich voorkomen, vlugge manier in geheel zijne handelswijze en buitengewone onverschrokkenheid.

Godsdienst en vroomheid

Wie de ouders en voorouders waren is mij niet bekend. {Sommige zijner familieleden in Hongarije, bezaten, volgens verhaal zijner nakomelingen te Bergeik, uitgestrekte wijngaarden.}

Welgestelde lieden, waarvan eenige wijngaarden van groote uitgestrektheid. [zouden bezeten hebben]⁴ Zij getuigden mij herhaaldelijk hun spijt te Bergeik, van dáár niet meer onderzoek naar zijne afkomst en bloedverwanten, in Hongarije gedaan te hebben. Ten jare 1772 verzocht de dokter echter aan één bloedverwant inlichtingen en ophelderingen deswegens. Hij werd beantwoord, doch de brief kwam niet terecht. Hierom zal de d[okte]r zijn verzoek vernieuwd hebben, vermits hij in 1776 het volgend schrijven ontving:

Weledele Heer!

UwelEdele Geachtste gedateerd 26 April 1772 hebbe wel ontvangen ende ook den 3den daran volgende met een soldaat dewelcke Eyndhoven moeste gepasseert sijn geantwoord: ick moet UwelEdele thans wederom het voorgaende melden, dat mijn vóór Grootvader, Grootvader en Vader zijn predikanten gewest in Saxen, mijn Grootvader heeft Jacob geheeten ende mijn Vader Balthasar: haar broeders namen zijn mij niet bekend; ick hebb het geluck niet gehatt, mijn Vader te kennen, ick ben maer twee jaer out gewest als mijn Vader gestorven is, dewelcke thans 67 jaer Doot is, dewijl ik 69 ben, ick ben de jongste zoon van 13 kinderen; de laatste beroep van mijn Vader is tot Ostheim daer die selve Inspector is gewest, daer ick oock gebooren benn; ick benn nog jong sijnde uit het lant gekomen, soodat ik niet veel van mijn familie weet: indien dat eenig licht kan veroorzaek sall het mij het groote vergenoegen sijn; verders soo ben ick getrout, hebbe twee soons gehat die beide Officiers gewest zijn, de oudste in sijn 20ste en de jongste in het 18 jaer overleden sijn, sodat voor dit mal de Eer hebbe voor mij met seer veel agting te noemen

Utrecht den 9 Julij 1776.

Mijn woonplaats is op de Maria plats tot Utrecht.

*UwelEdele Heer
Onderdanige Dienaar
F. Raupp
Capt. bij de Kroon*

Zooals blijkt uit vorenstaanden brief was de familie Raupp van Godsdienst Luthersch of hervormd. Mocht al onze dr. [Raupp tot dat kerkgenootsch]ap behoord hebben, dan is

Zijn gezin en kinderen zijn vroom

het niettemin zeker, dat hij vóór zijne komst alhier katholiek is geweest en tot zijnen dood als zoodanig echt vroom en voorbeeldig leefde. Tot lof en eer kan zulks van hem, zijn gezin, van kinderen en kleinkinderen vermeld worden.

⁴ Was doorgehaald; j.b.

Hij rijdt ook te paard

In het bezoek zijner patiënten ging de dokter naar gewoonte dier tijden te voet of hij reed te paard, wat hem steeds goed voegde. Men weet nog van hem als geoefend paardrijder alhier te spreken.

Zijne woning

Bij zijne komst te Bergeik betrok hij een klein huis op geringen afstand ten westen de oude parochiekerk en tevens op nog eenigszins mindere distantie der schuurkerk. Slechts 2 huizen lagen nog bij elkander tusschen de aloude kerk en de in 1716 gebouwde schuurkerk.

Zijne apotheek

In zijn huis, staande dus ten noorden der straat welke naar den molen en het Loo geleidt, hield hij ook de apotheek, welker inventaris bij zijnen dood aanmerkelijk was vermeerderd.

Portretten

Zijn portret en dat zijner tweede vrouw in groot formaat op doek geschilderd bestaan nog, zoo mede van sommige bloedverwanten der Familie Raupp.

Verbouwing aan de huizing

Hij had niet alleen de bouwplaats van het afgebrande huis, naast het zijne gelegen, gekocht en een beter huis op die plaats gesteld; maar ook het eerst betrokkene vernieuwd en gedurig veranderingen gemaakt. Onder de muurtegelen, in een deel dier huizing nog aanwezig, dagteekent één van 1737; doch zooals men weet woonde Raupp in dat jaar nog niet te Bergeik. In 1768 deed hij o.a. eene belangrijke verbouwing. Eene rekening van pannen en plavuizen, te Duizel gehaald (welke destijds goeden aftrek vonden) wordt nog bewaard. Later bouwde hij, naar ik meen niet zeer lang vóór zijn verscheiden, **den toren**, een gebouw met verdieping, leiën dak en torentje, staande omtrent het midden der andere deelen, alles aan elkander verbonden, op den hoek der straat. Nog zichtbaar zijn verschillende verbouwingen, in deze lange, thans enigszins vreemdsoortige heerenhuizing, bewerkstelligd.

Dood van zijnen schoonvader

In 't Notitie Boeck meldt de dokter 't overlijden van zijn' swieger vader Peter Geujen, koopman te Thorn, aan de dysenterie in den ouderdom van 82 jaren, den 25 September 1781.

Zijn 2de huwelijk te Thorn en acten

Nadat dr. Raupp 28 Jan. 1762 zich met zijne 2de vrouw in den echt had begeven, werd een prediceale [?] acte voor den gerichte van Thorn opgemaakt, waarin hij weduenaar van Jufvr. Juditha Bagani genoemd wordt, hebbende bij haar vijf, alle minderjarige kinderen verwekt. Voor den notaris te Bergeik is 9 Juli 1793 eene acte der moederlijke zijde bekrachtigd, waarbij 3 kinderen zijner eerste echtgenoot, tot voorkoming van moeiëlijkheden, onder voorwaarden afstand doen der goederen hunner moeder.

Boeken en nota's

Vele boeken, de meeste latijnsche en duitsche door hem in zijne studiejaren of als practisch dokter, zoo mede werken zijner kinderen enz. gebezigd, waren in 1887 nog in zijn sterfhuis, ter vorige bl. vermeld, aanwezig. In een verwaarloosd schrijfalmanakje van 1775 schreef hij met kleine letters en potlood eenige bijzonderheden of gebeurtenissen, doch zijne nota's zijn thans meerendeels onleesbaar geworden.

Tegenover 19 en 20 Februari meldt hij: "*heden te Beers [Oostelbeers ?] gedineerd met den Heer Mutsaert; 's avonds meenende naar huis te gaan, heeft mij de koude zoodanig bevangen dat ik genoodzaakt was te Oostelbeers te blijven*"⁵. Mij spijt het dit overige niet meer te kunnen lezen.

Hij wordt bestolen

Een brutale diefstal in zijn huis gepleegd, staat door hem in 't meergemeld Notitie Boeck met de volgende bewoordingen aangeteekend:

"1781 tusschen den 14. en 15. Julij, als mijn vriend [wie ?] 's nachts van 10 uren van brussel van de hulding [inhuldiging] van de gouvernante ende den Roomsche Keijser 't huys quam, worde [ik] deeze nagt bestolen door het fenster in te breeken, alle mijne beste servette, taffel laakens, bedlaakens, handtoeken, koussen, neusdoeken, mantilles v. swarte sijde enz. als mede mijn gouden zak horologie repetitie, haertsvanger [jachtmes] ontstoollen."

Hij maakt met zijne vrouw zijn testament

Den 26 Augs. 1793, reeds lang ziek zijnde, maakte hij en zijne vrouw, beide hun verstand en rede volkomen machtig, het Testament, waarbij de langstlevende erfgenaam wordt verklaard.

⁵ Het volgende is schier onzichtbaar. In deze parochie 4 u. van Bergeik was de Norbertijn M. Mutsaert van 1764 tot 1784 Pastoor.

Deze wilsbeschikking op een blad papier van drie zijden beschreven, draagt tot opschrift: *Testament van God. Raupp en Maria Cath. Geujen, Egte Luiden, Dato 26 Aug. 1793.*

Hij sterft

Tot droefheid en gemis van velen gaf de bekwame en arbeidslievende arts, van de Sacramenten der stervenden voorzien, den 19 October 1793, zijne ziel aan den Schepper weder. Hij stierf aan eene ziekte van meer dan tien maanden, hebbende den leeftijd van 70 jaren en vijf maanden bereikt.

Aan zijne talrijke vrienden en kennissen werden berichten, waaronder vele gedrukte brieven gezonden. Er is o.a. nog een dergelijke kennisgeving aan den heer De Jongh, Heer van Raamsdonk bewaard, zijnde een groot vel papier, bijna ééne zijde druks, met rouwband en door zijne weduwe Maria Cath. Raupp, geboren Geujen, onderteekend.

Begrafenis en uitvaart

Zijn lijk werd op de gewone, oude begraafplaats aan de kerk, zuidoostzijde ter aarde besteld, in welker nabijheid, naar ik meen, geheel de familie Raupp die te Bergeik en dus van 't midden der vorige eeuw tot voor 1887 stierf, begraven werd. Deze plechtige begrafenis geschiedde 24e, alsook de uitvaart in de schuurkerk. Hij mocht de in bezit- en gebruik-neming der groote kerk, waarnaar zoo lang gewenscht werd, niet beleven. Hierin geschiedde de 1ste dienst 6 jaren later.

Overgave van huis, tuin enz.

In 1808 vermaakt zijne weduwe aan haren zoon dokter G.M. Raupp haar huis, stallen, schuringen, tuin en moeshof over de straat, onder conditiën, voor *f.* 3000.

Testament zijner wed[uwe]

De weduwe, ziek van ligchaam, doch gezond ofwel bij hare zinnen, maakt 12 Febr. 1813 haar testament, zijnde in de fransche taal geschreven en 9 April 1814 geregistreerd. Sinds het huwelijk van haren zoon G.M. Raupp in 1808, woonde zij in 't groot en hoog huis door Bernard Lommelaars bezeten ten zuiden bij 't raadhuis {en in 1838 door een ander vervangen} : hare ongehuwde dochters Francisca en Dorothea woonden bij haar.

Mej. Wed. Godfr. Raupp overleed 9 Maart 1814, oud 78 jaren, 8 maanden en 21 dagen. Van deze echtelieden zijn perkamenten prentjes gedrukt.

Godefridus Mattheus Raupp

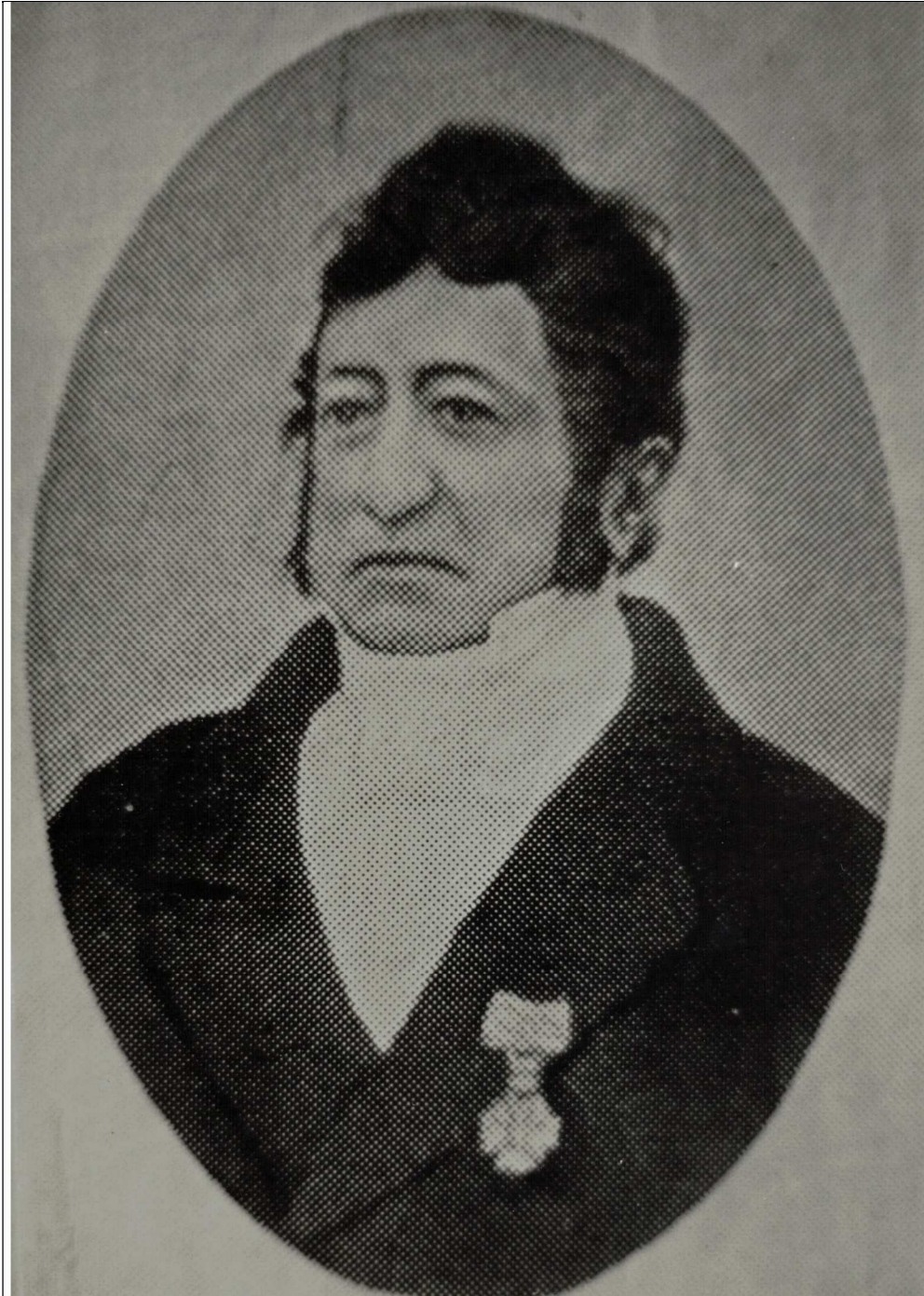
Student te Leuven

Deze, jongste zoon en naamgenoot des vorigen geneesheers, had op den dag diens begrafenis den leeftijd van 18 jaren bereikt. Om in de medicijnen te studeren en den opvolger zijns vaders te mogen worden, vertrok hij 20 Januari 1794 naar de Universiteitsstad Loven of Leuven en betrok er een burgerkosthuis.

Volgens eene nog bewaarde nota op een klein blaadje papier, was hij van 8 Nov. 1794 tot 15 Mei 1797 bij P. van Dooren in den kost geweest. Op laatstgenoemden dag is door dezen kostbaas dit bewijs geschreven.

Onkosten

Eene specifieke rekening duidt aan, dat van 20 Jan. 1794 tot zijn vertrek aldaar den Heer Raupp 1426 gulden 2 st[uiver] in verschillende reizen aan spetie waren gezonden.

Promotie. Vestiging te Bergeik

Hij promoveert met roem en succes en komt zich onverwijld in de ouderlijke woning bij zijne verheugde moeder en zusters vestigen. De gansche gemeente, welke nagenoeg 4 jaren van genees- en heelkundige hulp schier als verstoken was geweest, juichte bij zijne verschijning. De groote verwachting van hem gekoesterd, werd nog ver overtroffen, hetgeen hier voorts zal blijken.

Zijne praktijk als arts

Als genees- en heelmeester verkreeg hij weldra groote bezigheden. Zijne praktijk breidde zich spoedig ver buiten Bergeik, ja zelfs tot den ganschen omtrek uit. Ieder lijder wenschte door hem

behandeld te worden. Als practicus, inzonderheid als chirurgijn, was hij eene werkelijke specialiteit. Al zijn doen boezemde vertrouwen in en hij verkreeg de gunstigste uitkomsten.

Aanzien

Deze moeilijke betrekking bekleedde hij steeds met die kunde en ijver, welke zooveel eerbied en ontzag voor zijn persoon inboezemde. Niemand in deze landstreek werd hooger geacht. Hij leidde eene ordelijke, hoogst deftige levenswijze. Van de meest [...?...] onze provincie, ook uit andere [...?...] -den hem aanhoudend patiënten [...?...] pleging of genezing toe.

Belemmering

Ook uit België kwamen zeer velen zijne hulp inroepen. Wegens de revolutie van 1830 en de lange inkwartiering op de grenzen werd de toeloop uit dat land schier gansch gestuit en verijdeld.

Toeloop van patiënten

Meer nog dan bij zijn' vader werd dus Bergeik steeds door patiënten van allerlei soort en stand bezocht. Vooral op Zon- en feestdagen, benevens des Donderdags kon men gewoonlijk een groot getal personen te zijner aantreffen, dewijl hij zich op die dagen, niet dan bij groote noodzakelijkheid verwijderde. Karren, enz. (rijtuigen waren toen veel minder in gebruik) bevonden zich dan op gezegde tijden doorgaans in menigte te Bergeik, hetwelk wegens hunnen vermaarden dokter eene grootere bekendheid had verworven.

Gemeenlijk verbleven ook, naar gelang van hunnen toestand, patiënten, teneinde beter en meermalen door den dokter te kunnen geholpen worden, voor korteren of langeren tijd in de gemeente. Verscheidene vreemdelingen met ongeneesbare kwalen behept, zijn sedert het midden der vorige tot over de helft der tegenwoordige eeuw, zooals zich denken laat, hier gestorven. Te laat kwamen sommigen nog geneeskundige hulp inroepen.

Groot is het aantal uitnemende of onverwachte genezingen onder alle standen der maatschappij in ons land en het buitenland door dezen arts en zijn vader verkregen. Het zoude te uitvoerig wezen de mij bekende slechts hier te vermelden.

Hoe hij zieken enz. bezocht

In den aanvang zijner praktijk bezocht hij de zieken meestal te voet en te paard gezeten. Hij verhaalde meermalen, wat hij soms bij slechtere wegen en gevaarlijk weder daarbij verduurd heeft. Vervolgens bezigde hij, bij grooten afstand, een rijtuig door één paard bespannen, later door twee, welke van eene schoone soort en goed ras waren. Echter wilde hij in zijne laatste [...?...] slechts weder een enkel paard voor zijn rijtuig [...?...]. Een knecht of koetsier was [...?...] zeten.

Het was een schoone, eenigszins indrukwekkende verschijning, den dokter in een fraai rijtuig zittende, te zien rijden; want te dien tijde bezigde in deze streek niemand dan hij eene sjees of wagen door twee paarden bespannen. Steeds zaten ook een paar zijner geliefde hondjes bij hem in 't voiture. Veeltijds bezat hij verscheidene honden, soms eene dozijn van verschillend ras.

Lust tot bouwen

Bouwlustig van aard verbeterde en veranderde hij niet alleen zijne groote, [?] meters lange huizinge, maar stichtte of kocht hij ook verscheidene andere woningen of huizen. Zóó verbouwde hij in 1811 de ouderlijke woning, welke hij in 1808 had gekocht, aan de westzijde. In 1813 werkte de schrijnwerker Dieltjes te Grobbendonk, met zijnen knecht, eenige maanden ten huize des dokters, aan eene nieuwe aanzienlijke apotheek en meubilaire voorwerpen van verschillende soort.

Zijne huizen

Ten jare 1815 kocht hij de groote huizing met tuinen en aangelag, sinds eenigen tijd *De Keizer* geheeten, ten noorden het raadhuis en het marktvelde, waar aan hij aanstonds verbeteringen en later kostbare verbouwingen deed.

Een huis gebouwd

In 1823 bouwde hij een fraai burgerhuis, waar eerst eene geringe woning stond, naast zijn huis ter westzijde. Als heerenhuizing ingericht werd het laatstelijk bezeten door den weledelen Heer David de Geest, in 1889 overleden.

De letter G.R. en 't jaartal 1823 zag men, vóór de verbouwing plaats vond, boven eene staldeur dezer woning. Op die wijze zijn almede de vóórletters zijner 2 namen in 1811 in den zijmuur zijner eigene hierboven gemelde woning gemetseld.

Hem behoorde een klein huis op den Hoogen Berkt en een het voorste of eerste te Westerhoven, hetwelk later is afgebrand. Verscheidene perceelen of lappen gronds, ten [...?...] westen aan zijn' tuin van zijne woning [...?...] -te huis, grenzende, werden door hem [...?...] en aan den tuin verbonden.

Tegenwoordige staat van erf en tuin

Door verkoop gingen de laatste jaren w[einige] perceelen van den grooten tuin aan burgers over, weshalve deze thans aan zijne oorspronkelijke kleinere oppervlakte der vorige eeuw zal zijn terug gebracht.

Landerijën

Behalve de genoemde tuinen enz. had de dokter in verschillende tijdvakken eene verbazende hoeveelheid landerijën aangekocht, welke in schier alle oorden of gehuchten der uitgestrekte gemeente gelegen waren.

Veestapel

Uit liefhebberij en verpoozing zijner zeer drukke beroepsbezigheden beoefende hij den landbouw op ruimen voet. Hij bezat soms meer dan 20 melkkoeiën en een nog grooter getal hokkelingen of kalveren; 6 of 8 rij- en landbouwpaarden; verscheidene varkens en twee kudden schapen, van welke ééne kudde doorgaans tot het Spaansche ras behoorde en in een' stal van den gezegden *Keizer* geplaatst werd.

Dienstboden en arbeiders

Alle deze en andere bezittingen en liefhebberijën deden hem tal van dienstboden en arbeiders aanschaffen, weshalve de werkmansstand daarbij wel voer. Het was een lust, te zien wanneer eene zoo groote menigte volks bij hem in de keuken spijzigde; want ook de arbeiders waren gemeenlijk bij hem in den kost. Dot zo uitgebreid bedrijf strekte hem tot vreugd doch geenszins tot voordeel.

Zijne gestalte

De lichaamsgestalte van dezen hooggeachten man was van eene middelmatige lengte; zijn gang geheel recht, zijn gestel gezond en sterk. Gebreken des ouderdoms bemerkte men niet.

Kleding

Hij droeg steeds eene fraaie welstaande pruik en, evenals zijn vader, een' witten das, dien geneesheeren tot voor weinige jaren, algemeen plegen te dragen. Zijne overige kleding stond immer keurig en deftig.

Huwelijk

Dr. G.M. Raupp (te Bergeik zooals hiervoren meermalen herhaald) is 21 October 1775 geboren, huwde in 1808⁶ Mejufvrouw Anna Wilhelmina Loix uit eene deftige familie te [...?..]. Als een vreedzame, geliefde echtgenoot, voorbeeldige moeder en huishoudster [...?..]

Inzeegening huwelijk

Hun huwelijk is te Bergeik den 21 Februari 1808 met groote deelneming en luister gevierd. Een vreugdegalm door zijn' neef dr. A.G. Van Der Loo, toen student in de medicijnen gedicht en op een dik vel papier te s' Bosch gedrukt, is nog aanwezig.

Dood van zijn' broeder te Raamsdonk. Dr. Bergeik is verzocht hem te vervangen.

Spoedig na het overlijden van den uitmuntenden geneesheer Joseph Raupp te Raamsdonk, halve-broeder van dokter Raupp te Bergeik, ontving deze laatste eene allermijnzaamste en zeer vleeiende uitnoodiging van de Municipaliteit en den eerw. Pastoor te Raamsdonk om aldaar de plaats te willen innemen van zijnen broeder die er met lof, luister en roem 36 jaren als med. dokter gefungeerd had. De eerste dezer dringende uitnoodiging is 13, de tweede den 25 Januari 1810 gedateerd.

Hij bedankt als dokter te Raamsdonk

Ik acht het niet te onpas, docters antwoord, hetwelk in brouillon voor mij ligt, hier over te schrijven; [schrijff. verbeterd].

Bergeik, 14 Febr. 1810

Eerwaarden Heer Pastoor,

Mijne resolutie Uew. Ongetwijfeld door de municipaliteit reeds bekend zijnde, hoop ik uw. niet kwalijk zal nemen, dat ik Ued Hooggeëerde niet eerder hebbe beantwoord, door de menigvuldige zieken die er zich thans hier omstreeks bevinden, en mijn geëxtendeerd praktijk wordt mij somwijlen nauwelijks ½ uur tijd gegeven.

Ik ben wel zeer gevoelig mijn heer, over de eer die UE. mij gelieft aantedoen, van mij te inviteeren de plaats van mijnen overleden broeder te occupeeren, en het vertrouwen dat Ulieden in mij komt te stellen, ware het dat ik hier die ongelukkige lieden konde abandonneeren, mijne moeder en vrienden verlaten, zoude ik niet mij lang beraden om eene betere plaats te betrekken en mijn slaaflijk praktijk en na rato zonder genoegzame vergelding verlaten, doch van den anderen kant beschouwende, dat ik de plaats van mijnen overleden vader (waarnaar men hier allen heeft getracht) [...?..] circa 13 jaren, met succes, waardoor [...?..] hier alomme hebbe ver [...?..] kon ik geen besluit nemen om van woonplaats te veranderen, denkende dat de hemel mij voor de onvermogenen zal vergelden. Ik bedanke Ued. dus op het vriendelijkste voor Uwe attentie en houde mij bijzonder en mijne familie in uwe voortdurende dierbare vriendschap gerecommandeerd; het zoude mij eene singuliere voldoening wezen, indien ik Ued. hier konde toonen dat ik waarlijk met de meeste verplichting ben

UEds onderdanige Dienaar.

Chirurgijn-Majoor Raupp

Bij besluit van Z.M. van 15 December 1815 werd docter Raupp bij het 5de bataillon Rustende Schutterij, in het 18e militiedistrict, militie-kanton Eindhoven tot Chirurgijn-Majoor benoemd.

⁶ Of 1807? Zie Korte geschiedenis v.d. fam. Raupp - uitg. Sittard (j.b.).

Onveiligheid - Aanranding

Zijne zuster F.J. Houben raadt, bij gelegenheid van den nieuwjaarswensch (1 Jan. 1815) den dokter o.a. 's avonds, wegens de heerschende onveiligheid dezer streek, niet ver alleen te rijden; vele personen worden aangerand; het schijnt haar, dat in zijn huis te Bergeik niet alles veilig is, enz. Den docter had men eens in het gewezen berucht Postel's bosch zijn horlogie afgenomen.

Afpersing

In den Franschen tijd dwongen op zekeren uur Officieren, hun in zijn huis zoo veel wijn te laten drinken als hen lustte en pleegden andere brutaliteiten.

Inkwartiering

Tijdens de langdurige inkwartiering na 1830 was veeltijds het hoofd der alhier en in den omtrek gelegerde troepen bij hem gelogeed, zijnde dan eens de Generaal, dan een kolonel, een majoor enz. Om deze reden stond, gedurende deze inkwartiering, eene schildwacht der militairen nabij zijne deur.

Voorname lieden bezoeken hem

Onder zijne menigvuldige alom verspreid wonende vrienden en bekenden telde hij er steeds eene menigte van hoogen en deftigen stand. Dat personen uit voorname familie gesproten dikwijls de woning der Heeren Raupp zijn binnen getreden en gastvrij onthaald werden, kan men denken.

Graaf van Bergeyck

Mij geheugt voornamelijk het bezoek van 2 gebroeders de Graven van Bergeyck uit Antwerpen die hem te zijnent 24 Aug. 1847 afwezig vonden [wegens een driedaagse reis naar Brussel - jb] werd hen [gevraagd] inlichtingen nopens hun [voorouders te Bergeijk, jb] te geven. Men zie o.a. mijne [Autobiografie p. 249-250 jb].

President Sociëteit

In Nov. 1839 werd dr. Raupp als Voorzitter der nieuw opgerichte burgersociëteit gekozen. Toen het 50-jarig bestaan hiervan gevierd werd, hield ik op verzoek eene betrekkelijke geschiedkundige rede en herdacht hierbij den eersten President.

Gouden jubilé van docterschap

Een waarlijk grootsch en treffend feest vierde zijne familie en de gemeente bij gelegenheid van zijne vijftigjarige praktijk als arts alhier. Harmonie, bureu en vrienden bewezen hem alle mogelijke eer. Ik bezit eenige afschriften dier feesten, ook van 't eenvoudig chronicum hetwelk ik toen vervaardigde.

Ridder van den Ned[erlandschen] Leeuw

Onverwachts kwam de heer Karel Wesselman te Helmond hem namens den Commissaris des Konings hem het ridderteeken van den Nederlandschen Leeuw overhandigen. Dit dubbel feest geschiedde op den 30 Mei 1847.⁷

Ik mocht het genoegen samen bij deze zeer oude familie, die zoveel lief en leed gedeeld had, den namiddag met verscheidene der aanzienlijkste Bergeikenaren en burgers op een glas geïnviteerd te worden. Het was voor allen een ware vreugdedag.

⁷ Zie mijne auto-biografie p. 213.

Herkozen tot lid der Pro[ovinciale] Staten

Dinsdag 1 Juni werd de jubilaris voor het district Hilvarenbeek als lid der provinciale Staten herkozen, welke betrekking hij met eere vervulde tot zijn zoon August hem daarin verving. Op genoemden dag bracht de harmonie den herkozene des avonds eene serenade.

Lid der commissie van G[eneeskundig] T[oeverzicht]

Eene lange reeks van jaren bekleedde hij ijverig het lidmaatschap van het Geneeskundig Toeverzicht in de provincie Noordbrabant.

Zijne apothekers - Dr. Houben te Thorn

Hoewel in 't begin zijner praktijk door zijne zuster, later door zijne zonen God[fried] en Aug[ust] en in de laatste tijden door zijne uitmuntende dochter Jeannette bijgestaan, hield hij meestal een apotheker. Een dezer was de verdienstvolle en hooggeachte heer, zijn neef docter Houben, in Febr. 1888, na eene roemrijke, geneeskundige loopbaan van circa 55 jaren te Thorn overleden en plechtig begraven.⁸

Dood van Mevr[ouw] A.W. Raupp

Dokter G. Raupp verloor den 22 November 1844 zijne geliefde echtgenoot door den dood en werd bij een plechtige christelijke uitvaart begraven [...?...] pijnlijke, ongeneesbare, inwendige [...?...] overleed de waardige docter.

Ouderdom

den 27 September 1858 in den ouderdom van bijna 83 jaren, waarvan hij er ruim zestig als geneesheer en heelmester met vrucht en toegenegenheid te Bergeik heeft opgeofferd.

Uitvaart

Zijne begrafenis had 1 October alles deftig, plechtig en gepast plaats, ingevolge den hoogen stand, dien hij in de maatschappij bekleed had. De uitvaart was daaraan geëvenredigd.

Begraafplaats en zerk

Hij werd zuidoost het koor naast zijne echtgenoot ter aarde besteld. Den 3 en 4 Augustus 1866 is rondom deze 2 lijken een graf van gewonen baksteen gemetseld en daarbij een eenvoudig fraai zerken monument met een latijnsch opschrift geplaatst. Dit gedenkteeken is door hunne dankbare kinderen bekostigd, die bij den verkoop veler ouderlijke goederen in 1859 de noodige gelden, daarvoor bestemd hadden.⁹

Kinderen van G. Raupp

De kinderen door deze echtelieden nagelaten waren:

- 1e. Maria Catharina Josephina, 28 Maart 1808 geboren, overleden den 12 Juli 1889 als carmelitessse te Antwerpen.
- 2e. Godefridus Jos. Wilh., geb. 26 Mei 1809. Is docter te St. Oedenrode, de éénige der nog levende kinderen.
- 3e. Antonius Louis Reinier, geb. 4 Febr. 1812. Na ½ jaar assistent te Veldhoven en 16 jaren kapellaan te Eersel te zijn geweest, was hij 20 jaar Pastoor te Dommelen, waar ik hem gedurig bezocht. Hij stierf bij zijn' broeder te St. Oedenrode 10 Oct. 1878 en werd te Dommelen 14 begraven. Den 5 Oct. 1885 is zijn lijk van 't oude naar 't nieuwe kerkhof en den volgenden dag zijn prachtig monument derwaarts vervoerd.-

⁸ Zie o.a. Maeseijker Weekblad 25/2 1888.

⁹ Zie mijne Levensbeschrijving p. 370 enz.

Het feest zijner priesterwijding werd vooral bij zijne ouders prachtig gevierd. Een lang gedicht op een zeer groot vel papier gedrukt en toen gezongen, wordt door mij bewaard. Hij leefde eenvoudig, doch bezat vele bekwaamheid.

- 4e. August Alexander, geb. 7 Maart 1814 [...?]
- 5e. Sophia Maria Hendrika, geb. [...?...] leefde vroom en stichtend, huwde [...?...] Eindhoven en stierf te [...?...].
- 6e. Barbara Antonia Victor, geb. 15 Mei 1816, trad 21 Augustus 1844 in het klooster der Trappistinnen op de Olijfberg te Elzas (toen Frankrijk) en stierf er 5 Sept. '46.

7e Johanna Maria Hendrika Wilhelmina, geb. 26 Mei 1820, de oogappel en lievelinge haars vaders, heeft in alle christelijke deugden uitgemunt. Zij, de bloem van Bergeik, bewees ieder gaarne, zooveel zij vermocht, dienst. Ofschoon ik van haren geachten vader en het verdere gezin immer onafgebroken vriendschap ondervinden mocht is haar dood, inzonderheid een groot gemis voor mij, dewijl zij, evenals ik, met welgevallen over hare en andere familie, alsook over de voorgaande lotgevallen of merkwaardigheden der gemeente sprak.

Zij overleed aan eene langdurige ziekte, ongehuwd 23 Aug. 1886. Bij hare begrafenis, door eene groote volksmenigte bijgewoond, hield ik eene lijkrede aan het geopend graf, waarschijnlijk de eerste, welke op dat oud kerkhof (enkel door protes[tantse] dominé's niet medegerekend) uitgesproken werd. Hierom verhandelde ik vooreerst in het algemeen die gedenkwaardige plek, tweedens de deugden der overledene en voorts die van haren grootvader, vader en broeder. Een zerk dekt hare grafstede.

(foto jb).

Frederik August Alexander Raupp

Promotie

Te Bergeik 7 Maart 1814 geboren, de jongste der zonen van den vorigen docter en August geheeten, is hij te Leiden den 3 Juli 1845 als genees- en heelkundige en in andere vakken gepromoveerd.

Vestiging

Hij vestigde zich daarna onmiddellijk te Bergeik bij zijnen vader, dien hij reeds verscheidene jaren in zijne drukke praktijk in vacanties of anderszins gedurig ter zijde had gestaan en betrok na zijn huwelijk in 1854 de schoone huizing *De Keizer* genaamd, thans het klooster der Ursulinnen.

Woning

Na het overlijden zijns vaders kocht en bewoonde hij de oude vaderlijke woning. In 1859 legde hij den grooten aangrenzenden tuin op eene [...?...] sierlijke wijze aan. [...?...] tot 1858 verheugde Bergeik zich [...?...] twee geneeskundigen.

Zijne kunde en zachtzinnigheid

Bij zijne kennis in de drie geneeskundige vakken [...?...] verëenigde dr. A. Raupp, zijne patiënten behandelde met eene gepaste zachtmoedigheid. Evenals zijn grootvader en vader kreeg hij eenen uitgebreiden werkkring, welke nog menigvuldiger zoude geweest zijn, indien hij dit gewild hadde. De behandeling van het derde of laatste vak liet hij, na eenige jaren, reeds varen.

Bezat universeele kennis - Uitspanning

Algemeene kundigheden bezittende, toonde hij o.a. grooten lust tot den landbouw en grondontginningen, doch hield geen' veestapel. Ook ging hij uit liefhebberij ter jacht.

President der Schoolcommissie

Toen eene plaatselijke schoolcommissie benoemd werd, maakte hij met burgemr. J. Aarts en mijn' stiefvader A. Flerackers het drietal uit; hebbende deze toevallig alle de latijnsche taal vroeger bestudeerd.

Wethouder

Hij werd lid van den gemeenteraad en weldra Wethouder, welke betrekking hij tot den dood bekleedde.

Lid der Provinciale Staten

In 1850 werd hij tot Provinciaal Staatslid in zijne vaders plaats gekozen. Alle huizen nabij zijne woning waren dien avond verlicht, er werde vreugdeschoten gelost enz.¹⁰ Wegens zijn verzwakt gestel bedankte later de heer Raupp voor dit lidmaatschap.

Zijne ziekte

Tijdens zijne toegenomene ongeneesbare kwaal bad men in meer dan eene kerk den rozekrans tot zijn behoud en werden er vele andere pogingen en middelen aangewend.

Zijn dood - Ouderdom

Hij stierf 5 Juni 1878, door iedereen beweend, in den ouderdom van 64 jaren en bijna drie maanden. Zijn lijk rust naast dat zijner ouders en zijne zuster, alle door een grafmonument verrijkt.

Grafgesteente

Het prachtigste dezer is dat van docter August en evenarende dat van zijn' heerbroer te Dommelen.¹¹

¹⁰ Mijne Levensbijzonderheden, p. 259-60.

¹¹ Levensbeschrijving bl. 742 en het 1ste boek [Dagboek] bl. 1107-12.

Grafzerk van pastoor Antonius Louis Reinier, geb. 4 Febr. 1812. Na ½ jaar assistent te Veldhoven en 16 jaren kapellaan te Eersel te zijn geweest, was hij 20 jaar Pastoor te Dommelen, waar ik hem gedurig bezocht. Hij stierf bij zijn' broeder te St. Oedenrode 10 Oct. 1878. [foto jb].

Verkoop der apoth[heek]

De zeer prachtige, gedeeltelijk door de drie elkander opgevolgde artsen gebezigde apotheek, is in 1879 door den hr. A. Hermans te Eindhoven, door mijne tussenkomst, gekocht en voorts, als eene apotheek der vorige eeuw in een Nederl[andsch] museum overgegaan.¹²

Vertrek van het gezin

Mevr[ouw] en hunne achtbare kinderen vertrokken in 1887 naar Stratum.

¹² Correspondentieboek p. 311.

Geheugenis

Zij blijven als [...?...] de, met de grootste rede [...?...] geheugenis vooral van mij [...?...].

Zie ook : Manuscript Geschiedenis van Bergeik, hoofdstuk XXXVIII p. 418